

Asia: VN/22315/2023

Lausuntopyyntö: menettämisseuraamuksia koskevat lainsäädäntömuutokset, työryhmän mietintö

Direktiivin sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Mitä huomioita teillä on direktiivin sisällöstä ja suhteesta Suomen lainsäädäntöön?

-

Keskeiset ehdotukset

Rikoshyödyn poisottamisessa vaadittavan näyttökynnyksen alentaminen ja ehdotettu näyttökynnys

-

Rikoshyödyn poisottamista koskevan menettelyn ottaminen käyttöön rikosoikeudenkäynnin ulkopuolella

-

Rahanpesuun liittyvän rikoshyödyn takaisinsaamisen tehostaminen

-

Laajennettu hyödyn menettäminen

-

Rikoshyödyn jäljittäminen ja tunnistaminen

-

Omaisuuksien hallinnointi

-

Hyödyn menettämisen ja asianomistajan vahingonkorvauksen suhde rajat ylittävissä tilanteissa

-

Menettämisseuraamuksen ja ennallistamisen suhde ympäristörikoksissa

-

Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon ja muiden rikokseen liittyvien vaatimusten yhteensovittaminen

-

Vaikutukset

Miten kommentoitte mietinnön arvioita ihmisiin kohdistuvista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista?

-

Miten kommentoitte mietinnön arvioita vaikutuksista viranomaisten toimintaan?

-

Miten kommentoitte mietinnön arvioita taloudellisista vaikutuksista?

-

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan?

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Miten kommentoitte muita toteuttamisvaihtoehtoja (mietinnön jakso 5)? Millaisia vaikutuksia niillä olisi?

-

Onko jokin muu tapa, jolla esityksen tavoitteet voitaisiin toteuttaa?

-

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

-

Lakitekniset huomiot

Lakitekniset ja muut yksityiskohtaiset huomionne lakiehdotuksista ja niiden säännöskohtaisista perusteluista (jakso 7)?

-

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

-

Aluksi

Puolustusvoimat on esitutkintalain 2 luvun 1 §:n mukaan esitutkintaviranomainen poliisin, Tullin, ja Rajavartiolaitoksen ohella. Puolustusvoimien osalta esitutkinnasta säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetussa laissa (89/2025, SKRTL), joka on tullut voimaan 1.12.2025. Puolustusministeriö toteaa, että mietinnössä laajasti viitatu aikaisemman sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) pykälät Puolustusvoimien yhteistoiminnasta muiden rikostorjuntaviranomaisten kanssa ovat laajentuneet voimassa olevassa laissa verrattuna mietinnössä käsiteltyihin vanhan lain mukaisiin säännöksiin.

Lausunto

Puolustusministeriö pitää hyvänä, että Suomen varallisuuden takaisin hankinnasta vastaava toimisto (asset recovery office, suom. ARO-toimisto) olisi jatkossakin keskitettynä Keskusrikospoliisiin (KRP) ja että ARO-toimiston tehtävistä säädettäisiin kansallisella tasolla. Mietinnön mukaan poliisilain säännökset antaisivat KRP:lle oikeuden pyytää yhteistyötä ARO-toimiin liittyen muilta kansallisilta viranomaisilta, pois lukien Puolustusvoimilta. Puolustusministeriö katsoo kuitenkin, että uusi SKRTL mahdollistaa yhteistyön poliisin ja Puolustusvoimien välillä mietinnössä pohdittua laajemmin.

SKRTL:n 187 §:ssä säädetään Puolustusvoimien PTR-yhteistoiminnasta. Pykälän 4 momentin mukaan Pääesikunnan rikostorjuntatehtäviä hoitavien on toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi sekä annettava salassapitovelvollisuuden estämättä muita tietoja kuin henkilötietoja, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen viranomaisten lakisäateisten tehtävien hoitamiseksi. Pykälän 5 momentin mukaan Pääesikunnan ja muiden viranomaisten välisen yhteistyön järjestämisestä sekä yhteistyöhön osallistuvista tahoista ja niiden tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Henkilötietojen luovuttamiseen noudatetaan mietinnössä mainitulla tavalla yhä henkilötietojen käsittelystä puolustusvoimissa annetun lain (332/2019) 29 §:n säännöksiä. SKRTL:n 188 §:ssä säädetään lisäksi Puolustusvoimien toimimisesta toisen rikostorjuntaviranomaisen tehtäväalueella. Pykälän 1 momentin mukaan Pääesikunta voi pyynnöstä suorittaa poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen puolesta tämän tehtäväalueeseen kuuluvan yksittäisen rikostorjuntaan liittyvän toimenpiteen käyttäen niitä toimivaltuuksia, joita Pääesikunta saa käyttää omalla tehtäväalueellaan sille kuuluvissa rikostorjuntatehtävissä.

Puolustusministeriö pitää mietinnössä esitetyn uuden lain varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavasta toimistosta ja varallisuudenhoitotoimistoista 3 §:n mukaista KRP:n tehtäväksi asetettua jäljittämis- ja tunnistamistehtävää myös Puolustusvoimien tukemiseksi kannatettavana. Pykälää koskevien esitöiden mukaan jäljittämistä ja tunnistamista tulisi tulkita pikemminkin laajasti kuin suppeasti, jonka voidaan edelleen arvioida laajentavan kahdensuuntaisen yhteistyön mahdollisuuksia poliisin ja Puolustusvoimien välillä.

Puolustusministeriö pitää vastaavasti kannatettavana esityksen 23 §:ssä tarkoitettua varallisuudenhoitotoimistoa ja sen tehtävää tehdä yhteistyötä, tukea ja tarjota asiantuntemusta takavarikoiduksi määrätyn omaisuuden hallinnoimisesta esitutkintaviranomaisille, kuten Puolustusvoimille.

Ehdotettavan varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavasta toimistosta ja varallisuudenhoitotoimistoista annettavan lain 12 §:ssä säädettäisiin, että KRP:llä olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonluovuttamista koskevien rajoitusten estämättä ja maksutta toiselta viranomaiselta tietoja, jotka ovat välttämättömiä 3 §:ssä säädettyjen tehtävien eli

omaisuuden jäljittämisen ja tunnistamisen, taikka muiden EU:n jäsenvaltioiden ARO-toimistojen, taikka Euroopan syyttäjävirston (EPPO) yhteistyöhön tai tietojenvaihtoon liittyen. Viitatus pykälän 5 kohdan mukaan tämä koskisi Rajavartiolaikokselta, Tullilta ja Puolustusvoimilta rikosten estämiseen, paljastamiseen tai selvittämiseen liittyviä tietoja. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että laissa säädetään esitetyn 17 §:n mukaisesti mahdollisuudesta kieltäytyä tietojen luovuttamisesta toisen jäsenvaltion tietopyyntöön liittyen, kun tietojen toimittaminen vahingoittaisi olennaisia kansallisia turvallisuusetuja. Puolustusministeriö pitää lisäksi tärkeänä, että tietopyynnön saapuessa asiasta tiedotettaisiin niitä turvallisuusviranomaisia, joita luovutettava tieto koskisi. Näin arvio tietojen luovuttamisesta voitaisiin tehdä yhteistyössä niitä koskevan viranomaisen kanssa viivytyksettä ennen tietojen luovuttamista.

Puolustusministeriö toteaa lopuksi, että EU- ja ETA-alueen ulkopuolisen kiinteistöomistuksen valvonnan näkökulmasta esitettyjä muutoksia voidaan pitää hyvinä, ottaen huomioon kiinteistöjen ja kiinteistökauppojen käytettävyys osana talousrikollisuutta ja rahanpesuun tähtäävää toimintaa.

Jatkovalmistelussa olisi hyvä ottaa huomioon mahdolliset maakaareen (540/1995) ja erityisesti lainhuudatusprosessiin liittyvät kysymykset tilanteissa, joissa menettämisseuraamuksen kohteena on kiinteistöomistus.

Nyholm Hanna
Puolustusministeriö

Gau Anna
Puolustusministeriö